Stammeforsøg med almindelig rajgræs og timothe 1953—56

Ved Frede Rasmussen

559. beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur

Efter forudgående indbydelse gennem landbrugsbladene er der i årene 1953—56 ved statens forsøgsstationer gennemført forsøg med stammer af almindelig rajgræs og timothe. Hovedresultaterne af disse forsøg er offentliggjort i 572. meddelelse. Nærværende beretning er udarbejdet af forstander *Frede Rasmussen*.

Forstanderne ved Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

Indledning

De forsøgsserier, som denne beretning omhandler, danner et normalt led i stammeafprøvningen af græsmarksplanter. Hidtil har stammeforsøg med græsser hovedsageligt været gennemført ved måling af udbyttet i renbestand. Imidlertid vil græs i almindelig praksis overvejende finde anvendelse i blanding med kløver, og oftest ønsker man, at kløveren skal udgøre en ret betydelig part af afgrøden. Det er derfor ikke alene det absolutte udbytte, men i lige så høj grad tilpasningsevnen i en blanding med kløver, der betinger en græsstammes dyrkningsværdi. Det må derfor være naturligt også at gennemføre stammeforsøgene i blanding med kløver, idet der ikke uden videre kan regnes med, at stammerne udbyttemæssigt vil forholde sig ens i renbestand og i blanding. I forsøg med engsvingelstammer 1949—52 (jfr. 501. beretning), var der således 6—7 pct. forskel i udbytte af højest- og lavestydende stamme i renbestand, men i blanding udlignedes denne forskel helt.

Det må erkendes, at forsøg med græsstammer er vanskeligere at gennemføre i blanding med kløver end i renbestand, når formålet er at måle stammeforskelle i græsset, idet kløveren ofte vil

udgøre en ret betydelig part af afgrøden, og der må derfor stilles ret strenge krav til kløverbestandens ensartethed. Som helhed er det lykkedes godt i disse forsøg, hvor de klimatiske forhold har været ret gunstige for udlægget, og sygdoms- og skadedyrsangreb på kløveren kun er forekommet i begrænset omfang.

De til forsøgene anmeldte stammer var for de flestes vedkommende videreførelser eller nye eliter af tidligere anerkendte stammer, men også nogle nye stammer, som ikke tidligere har været afprøvet, har deltaget. På grundlag af de opnåede forsøgsresultater er de fleste af stammerne anerkendt i 1. klasse og har fået føjet romertal III til stammenavnet.

Forsøgenes gennemførelse

Forsøgene er gennemført på lermuldet jord ved Lyngby, Tystofte, Aarslev og Ødum, på sandmuldet jord ved Borris og Tylstrup og på marsk ved Højer. Der er foretaget udlæg i 1953 og 1954. Ved alle forsøgssteder på agerjord har stammerne været udlagt i blanding med rødkløver og på marsken i blanding med hvidkløver. Ved Tystofte, Aarslev og Ødum er tillige gennemført forsøg, hvor stammerne har været udlagt i renbestand.

Som dæksæd for udlægget er benyttet byg eller havre. Udsædsmængden har i forsøgene i blanding med rødkløver været 10 kg rødkløver + 10 kg alm. rajgræs eller 7 kg timothe, i blanding med hvidkløver 3 kg hvidkløver + 12 kg alm. rajgræs eller 8 kg timothe og i renbestand 15 kg alm. rajgræs eller 10 kg timothe pr. ha. Parcelstørrelsen har i reglen været ca. 20 m^2 og fællesparcellernes antal 5—8, i de fleste forsøg 6.

Gødskningen har varieret efter forholdene på de enkelte forsøgssteder, men som oftest er der til dæksæden tilført 200—300 kg superfosfat, 200—300 kg kaligødning og 150—200 kg kvælstofgødning pr. ha. I 1. og 2. brugsår er sædvanligvis gødet med 200—400 kg superfosfat og 200—400 kg kaligødning pr. ha årligt. Til forsøgene i renbestand er desuden givet 300 kg kalksalpeter tidligt om foråret og 100—200 kg efter 1., 2. og i nogle tilfælde også 3. slæt, ialt 500—800 kg pr. ha årligt.

Forsøgene har ligget til udbyttebestemmelse i to brugsår. Har der i udlægsåret været en afgrøde af betydning, er den blevet

afhugget, men udbyttet er ikke vejet. I 1. brugsår er taget en høslæt, når afgrøden har været passende udviklet hertil. I de fleste forsøg er de tidlige rajgræsstammer høstet nogle dage før de sildige, svarende til forskellen i skridningstidspunkt; timothestammerne, der er ens i tidlighed, er alle høstet samtidigt. I enkelte forsøg er slættidspunktet også forskelligt for tidlige og sildige rajgræsstammer ved 2. slæt, men ellers er alle stammer ved denne og følgende slæt i 1. brugsår høstet samtidigt. Dette er også tilfældet i 2. brugsår, hvor 1. slæt er taget tidligt, og der ialt er høstet 4—5 slæt.

Ved høstningen er afgrøden vejet umiddelbart efter afhugningen, og i udtagne gennemsnitsprøver er foretaget analyse for tørstof og råprotein. Der er ikke i forsøgene i blanding med kløver udført botanisk analyse, og de anførte udbyttetal angiver derfor samlet udbytte af græs og kløver.

Vejrforholdene var i 1953 og 1954 som helhed gunstige for udlægget, og for de fleste forsøg noteres, at udlægget har været vellykket. I 1955 og 1956 har der ved de fleste forsøgssteder været tørkeperioder, som har hæmmet væksten noget; men der er dog de fleste steder høstet pæne udbytter, især i 1. års forsøgene.

Sygdoms- og skadedyrsangreb på græsserne har været uden betydning. Ved Tystofte, Aarslev og Ødum har angreb af kløverål i forskellig grad gjort sig gældende i forsøgene i blanding i 2. brugsår. Rajgræsforsøget ved Ødum 1956 blev kasseret af denne årsag, og samme forsøg ved Aarslev er i opgørelsen kun benyttet med udbyttet af de to første slæt, medens der i de øvrige tilfælde ikke synes at have været skadevirkning af væsentlig betydning.

A. ALMINDELIG RAJGRÆS

I forsøgene har deltaget følgende stammer:

1. Sildig Øtofte Dux III
2. » Ørnehøj III
3. » E.F. Trifolium III
4. » Trifolium Viktoria III
5. » Stensballe III
6. » Dæno III
7. » Pajbjerg Lenta III
8. Sildig Hunsballe III
9. » Hunsballe
10. Tidlig Pajbjerg Verna III
11. » Pajbjerg Presto III
12. » Øtofte III
13. » Stensballe

Forsøgene blev udlagt på de forannævnte forsøgssteder og blev alle gennemført i begge brugsår med undtagelse af 2. års forsøget i blanding ved Ødum i 1956, der som nævnt måtte kasseres på grund af uensartet kløverbestand forårsaget af angreb af kløverål. Der har således ialt været 14 forsøg i 1. og 13 forsøg i 2. brugsår i blanding med kløver og 6 forsøg i begge brugsår i renbestand.

I tabel 1 er givet en oversigt over stammernes tørstofudbytte i gennemsnit af alle forsøg. Stammerne er i denne og de følgende tabeller opstillet i to grupper, sildige og tidlige stammer, og indenfor hver gruppe i rækkefølge efter tørstofudbytte i to brugsår i forsøgene i blanding med kløver.

Tabel 1. Almindelig rajgræs, hkg tørstof pr. ha
Gennemsnit af alle forsøg

		I bland. m. kløver			I renbestand		
		1. år	2. år	ialt	1. år	2. år	ialt
1.	Sildig Øtofte Dux III	94.3	53.6	147.9	86.1	44.4	130.5
2.	» Ørnehøj III	93.4	53.8	147.2	83.7	44.6	128.3
3.	» E.F. Trifolium III	93.1	53.5	146.6	81.3	43.5	124.8
4.	» Trifolium Viktoria III	92.4	53.0	145.4	80.9	42.9	123.8
5.	» Stensballe III	92.3	52.4	144.7	81.9	43.9	125.8
6.	» Dæno III	91.1	53.5	144.6	82.5	44.9	127.4
7.	» Pajbjerg Lenta III	92.0	52.2	144.2	82.0	44.4	126.4
8.	» Hunsballe III	91.3	52.2	143.5	81.4	44.2	125.6
9.	» Hunsballe	90.9	52.0	142.9	80.1	43.5	123.6
10.	Tidlig Pajbjerg Verna III	90.3	55.2	145.5	80.8	45.5	126.3
11.	» Pajbjerg Presto III	89.4	54.8	144.2	77.4	45.7	123.1
12.	» Øtofte III	88.8	55.3	144.1	78.2	46.3	124.5
13.	» Stensballe	88.1	53.9	142.0	77.0	43.4	120.4

I forsøgene i blanding med kløver er der i 1. brugsår en forskel mellem de sildige stammer på 3,4 hkg tørstof pr. ha fra højest- til lavestydende. Den bedste af de tidlige stammer når omtrent samme udbytte som den lavestydende sildige, medens de følgende tidlige stammer ligger 1—2 hkg tørstof lavere. I 2. brugsår er der kun små udbytteforskelle mellem stammerne indenfor hver gruppe, men de tidlige stammer ligger her lidt højere end de sildige. I samlet udbytte i to brugsår kommer derfor sildige og tidlige stammer omtrent på samme udbytteniveau, og der er fra højest- til lavestydende stamme en forskel på 5,9 hkg tørstof pr. ha.

Forsøgene i renbestand viser samme billede som forsøgene i blanding. I 1. brugsår har stamme nr. 1 givet forholdsvis højere udbytte end i blanding, men mellem de øvrige sildige stammer er forskellen ret beskeden. Af de tidlige stammer ligger den bedste med samme udbytte som de lavestydende sildige og de følgende 3 stammer en del lavere. I 2. brugsår er udbyttet omtrent ens for alle sildige stammer, og de tidlige med undtagelse af nr. 13 ligger lidt over de sildige i udbytte. I samlet udbytte i to brugsår ligger nr. 1 ret højt og nr. 13 lavt, medens der mellem de øvrige kun er små forskelle fra stamme til stamme.

En statistisk undersøgelse af resultaterne viser, at mindste sikre forskel mellem to stammer (95 pct. sikkerhed) er 3,5 hkg tørstof for forsøgene i blanding og 4,4 hkg for forsøgene i renbestand.

Tabel 2 giver en oversigt over udbyttet i begge brugsår i gennemsnit for de enkelte forsøgssteder og i gennemsnit for hvert udlæg. Resultaterne er angivet i forholdstal, hvor gennemsnitsudbyttet af alle stammer er = 100.

Som helhed er der ved de enkelte forsøgssteder kun små afvigelser fra gennemsnittet. Ved Ødum har de sildige stammer dog klaret sig forholdsvis bedre end de tidlige såvel i blanding som i renbestand. Ved Højer, hvor stammerne har ligget i blanding med hvidkløver, er rækkefølgen lidt forskellig fra gennemsnittet. Overensstemmelsen mellem de to udlæg, der er gennemført, giver dog intet grundlag for at vurdere stammerne anderledes end gennemsnittet, hverken m. h. t. jordbundstype eller m. h. t. blanding med henholdsvis hvidkløver og rødkløver. Der er også ret god overensstemmelse mellem de to udlæg. Størst afvigelse findes hos nr. 6, som i renbestand ligger forholdsvis bedre i første end i sidste udlæg.

I nederste linie af tabellen er anført de gennemsnitlige udbytter i hkg tørstof pr. ha. Ved at sammenligne tallene for Tystofte, Aarslev og Ødum, hvor forsøgene er gennemført både i blanding og i renbestand, ses det, at Tystofte og Ødum figurerer med omtrent samme udbytte i blanding og i renbestand, medens udbyttet ved Aarslev ligger noget højere i blanding end i renbestand. Som tidligere nævnt er et af 2. års forsøgene i blanding ved Ødum kasseret, og af et tilsvarende ved Aarslev er et par slæt udskudt;

Tabel 2. Almindelig rajgræs, forholdstal for tørstofudbytte i to brugsår
Gennemsnit af alle stammer = 100

	Gns.	Lyngby	Tystofte	Aarslev	Ødum	Borris	Tylstrup	Højer	Udlæg 1953	Udlæg 1954
	I blanding med kløver									
1. Sildig Øtofte Dux III	102	101	102	102	106	101	101	103	102	102
2. » Ørnehøj III	102	100	103	101	102	100	100	106	101	103
3. » E.F. Trifolium III	101	100	102	101	102	100	101	103	100	103
4. » Trifolium Viktoria III	100	98	100	99	104	100	100	102	100	101
5. » Stensballe III	100	101	99	100	102	99	99	99	100	99
6. » Dæno III	100	100	99	100	103	100	99	98	100	100
7. » Pajbjerg Lenta III	100	100	98	99	103	102	99	97	101	98
8. » Hunsballe III	99	98	101	99	101	99	98	98	100	98
9. » Hunsballe	99	98	100	96	101	99	99	98	99	98
10. Tidlig Pajbjerg Verna III	100	102	99	100	98	100	102	101	100	101
11. » Pajbjerg Presto III	100	100	98	101	94	101	101	101	99	100
12. » Øtofte III	100	103	100	101	91	100	101	99	99	99
13. » Stensballe	98	98	97	101	95	98	100	96	97	99
hkg tørstof pr. ha, gns.	144.8	160.3	128.6	137.1	125.7	164.0	119.8	168.6	151.5	137.7
	I renbestand									
1. Sildig Øtofte Dux III	104	—	102	104	107	—	—	—	104	105
2. » Ørnehøj III	102	—	102	102	104	—	—	—	104	101
3. » E.F. Trifolium III	100	—	98	100	101	—	—	—	100	99
4. » Trifolium Viktoria III	99	—	97	100	100	—	—	—	99	99
5. » Stensballe III	100	—	99	100	101	—	—	—	101	100
6. » Dæno III	102	—	102	100	102	—	—	—	104	99
7. » Pajbjerg Lenta III	101	—	98	101	103	—	—	—	101	101
8. » Hunsballe III	100	—	100	100	101	—	—	—	100	100
9. » Hunsballe	98	—	99	97	100	—	—	—	97	100
10. Tidlig Pajbjerg Verna III	101	—	103	101	98	—	—	—	100	101
11. » Pajbjerg Presto III	98	—	101	99	94	—	—	—	98	98
12. » Øtofte III	99	—	101	101	95	—	—	—	98	101
13. » Stensballe	96	—	98	96	94	—	—	—	95	97
hkg tørstof pr. ha, gns.	125.4	—	128.4	124.2	123.8	—	—	—	123.9	126.9

men endvidere må der gøres opmærksom på, at forsøgene ikke har været anlagt med en sådan sammenligning for øje, i de fleste tilfælde har de endog været udlagt i hver sin mark. De opnåede udbytteresultater kan således kun give et meget unøjagtigt udtryk for udbytteforholdet mellem alm. rajgræs i blanding med kløver og kvælstofgødet alm. rajgræs i renbestand.

I tabel 3 er anført stammernes grønudbytte i hkg pr. ha og som forholdstal. Til sammenligning er forholdstallene for tørstofudbyttet tillige anført.

Tabel 3. Almindelig rajgræs, udbytte af grønmasse
Gennemsnit af alle forsøg

	I blanding m. kløver					I renbestand				
	hkg pr. ha			forh.tal for udbytte ialt		hkg pr. ha			forh.tal for udbytte ialt	
	1. år	2. år	ialt	grønt	tørst.	1. år	2. år	ialt	grønt	tørst.
1. Sildig Øtofte Dux III.....	474	264	738	103	102	325	189	514	102	104
2. » Ørnehøj III.....	476	267	743	104	102	322	190	512	102	102
3. » E.F. Trifolium III....	470	268	738	103	101	307	186	493	98	100
4. » Trifolium Viktoria III	463	264	727	102	100	304	183	487	97	99
5. » Stensballe III	457	255	712	99	100	311	187	498	99	100
6. » Dæno III.....	454	263	717	100	100	314	192	506	100	102
7. » Pajbjerg Lenta III ...	459	256	715	100	100	313	189	502	100	101
8. » Hunsballe III	462	258	720	101	99	314	187	501	99	100
9. » Hunsballe	462	257	719	100	99	312	185	497	99	98
10. Tidlig Pajbjerg Verna III ...	440	263	703	98	100	314	190	504	100	101
11. » Pajbjerg Presto III...	430	266	696	97	100	318	198	516	102	98
12. » Øtofte III.....	427	266	693	97	100	325	200	525	104	99
13. » Stensballe	422	263	685	96	98	314	186	500	99	96

Der er kun små afvigelser mellem forholdstallene for grønudbytte og tørstofudbytte. De tidlige stammer har dog i forsøgene i blanding givet forholdsvis lavt grønudbytte i 1. brugsår, medens dette ikke er tilfældet i forsøgene i renbestand. Dette skyldes formentlig slættidspunktets indflydelse. I renbestand er de tidlige stammer i alle forsøg høstet ca. 8 dage før de sildige ved 1. slæt i 1. brugsår, altså på omtrent ens udviklingstrin; i forsøgene i blanding er intervallet mellem 1. slæt af tidlige og sildige stammer gennemsnitligt kun 4 dage, og i nogle forsøg er alle stammer høstet samtidigt, hvorfor de tidlige stammer i gennem-

snit i blanding har haft mindre grønvægt og højere tørstofindhold end de sildige.

I tabel 4 er på samme måde som i tabel 3 anført stammernes råproteinudbytte.

Tabel 4. Almindelig rajgræs, udbytte af råprotein
Gennemsnit af alle forsøg

		I blanding med kløver					I renbestand				
		hkg pr. ha			forh.tal for udbytte ialt		hkg pr. ha			forh.tal for udbytte ialt	
		1. år	2. år	ialt	råprt.	tørst.	1. år	2. år	ialt	råprt.	tørst.
1.	Sildig Øtofte Dux III	13.0	9.5	22.5	101	102	6.6	6.0	12.6	102	104
2.	» Ørnehøj III	13.2	9.6	22.8	103	102	6.5	6.1	12.6	102	102
3.	» E.F. Trifolium III	13.2	9.7	22.9	103	101	6.2	6.0	12.2	99	100
4.	» Trifolium Viktoria III	13.1	9.6	22.7	102	100	6.2	5.9	12.1	98	99
5.	» Stensballe III	12.6	9.2	21.8	98	100	6.2	6.0	12.2	99	100
6.	» Dæno III	12.6	9.5	22.1	100	100	6.6	6.1	12.7	103	102
7.	» Pajbjerg Lenta II	12.8	9.1	21.9	99	100	6.5	6.0	12.5	101	101
8.	» Hunsballe III	12.8	9.3	22.1	100	99	6.5	6.0	12.5	101	100
9.	» Hunsballe	12.9	9.2	22.1	100	99	6.3	5.9	12.2	99	98
10.	Tidlig Pajbjerg Verna III	13.0	9.5	22.5	101	100	6.2	6.1	12.3	100	101
11.	» Pajbjerg Presto III	12.4	9.4	21.8	98	100	6.1	6.1	12.2	99	98
12.	» Øtofte III	12.4	9.5	21.9	99	100	6.2	6.1	12.3	100	99
13.	» Stensballe	12.1	9.4	21.5	97	98	6.1	5.8	11.9	97	96

Råproteinudbyttet har i forsøgene i blanding med kløver gennemsnitligt udgjort ca. 15 pct. og i forsøgene i renbestand ca. 10 pct. af tørstofudbyttet. Forholdstallene viser, at råprotein- og tørstofudbytte forholder sig meget nær ens for samtlige stammer både i blanding og i renbestand.

I tabel 5 er samlet gennemsnittet af de i forsøgene givne karakterer og noteringer. Der er i udlægsåret givet karakter for frodighed og plantebestandens tæthed. Om foråret i begge brugsår er der atter givet karakter for tæthed, og i forsøgene i blanding er der de fleste steder endvidere forud for hvert slæt givet en karakter, der udtrykker det omtrentlige forhold mellem kløver og græs i afgrøden. Disse karakterer er i tabellen anført som gennemsnit af samtlige iagttagelser ved alle slæt. Der er brugt karakterskalaen 0—10, hvor 10 angiver henholdsvis frodigst, tættest og ren kløver. Endelig er i tabellen anført de gennemsnitlige skridningsdatoer.

Tabel 5. Almindelig rajgræs, bedømmelse af frodighed, tæthed og kløverbestand samt skridningsdato
Skala 0 –10, 10 = frodigst, tættest og ren kløver

			I blanding med kløver							I renbestand				
			karakter for						skridnings-dato	karakter for				skridnings-dato
			frodighed i udlægsåret	tæthed			kløverbestand			frodighed i udlægsåret	tæthed			
				udlægsåret	1. år	2. år	1. år	2. år			udlægsåret	1. år	2. år	
1.	Sildig	Øtofte Dux III	7.8	8.2	8.4	7.6	6.0	5.8	14/6	8.2	8.7	9.0	8.7	15/6
2.	»	Ørnehøj III	6.9	8.3	8.3	7.4	6.1	5.8	15/6	8.6	8.9	8.9	8.6	16/6
3.	»	E. F. Trifolium III	7.3	8.3	8.3	7.4	6.0	5.8	14/6	8.2	9.0	9.1	8.8	16/6
4.	»	Trifolium Viktoria III	7.5	8.2	8.4	7.3	6.1	5.8	15/6	8.5	9.0	9.0	8.8	15/6
5.	»	Stensballe III	7.8	8.4	8.6	7.6	5.8	5.7	14/6	8.4	9.0	9.1	8.9	15/6
6.	»	Dæno III	7.4	8.3	8.4	7.3	5.8	5.9	16/6	8.6	9.0	9.1	8.8	17/6
7.	»	Pajbjerg Lenta III	7.7	8.4	8.5	7.4	5.7	5.6	14/6	8.2	9.0	9.2	8.9	15/6
8.	»	Hunsballe III	7.5	8.1	8.4	7.1	5.9	5.9	16/6	8.5	8.6	9.0	8.7	17/6
9.	»	Hunsballe	7.7	8.3	8.3	6.9	5.9	5.7	16/6	8.4	8.6	9.0	8.7	17/6
10.	Tidlig	Pajbjerg Verna III	7.5	7.5	8.3	8.0	6.0	5.5	6/6	6.8	7.8	9.0	9.2	7/6
11.	»	Pajbjerg Presto III	8.2	8.5	8.7	8.0	5.6	5.5	5/6	8.1	9.1	9.3	9.2	7/6
12.	»	Øtofte III	8.0	8.5	8.6	8.1	5.5	5.6	5/6	8.1	9.1	9.2	9.2	7/6
13.	»	Stensballe	8.2	8.5	8.6	7.9	5.5	5.5	6/6	8.1	9.0	9.2	9.1	7/6

I blanding med kløver vil det være noget vanskeligt at bedømme græsstammernes frodighed i udlægsefteråret, og karaktererne her er mere forskellige end i renbestand, hvor de sildige stammer er vurderet til omtrent samme frodighed, og af de tidlige stammer har kun nr. 10 været væsentlig mindre frodig. Denne stamme har også i udlægsåret fået lavere karakter for tæthed, men er i brugsårene vurderet på linie med de øvrige stammer, som alle har haft en ensartet og tæt plantebestand. Karaktererne for kløverbestand viser, at forsøgene som helhed har haft en jævn og ensartet kløverbestand. Når de tidlige stammer med undtagelse af nr. 10 har fået lidt lavere karakterer, skyldes det overvejende karakteren ved 1. slæt, hvor de har domineret mere i blandingen end de sildige. De noterede skridningsdatoer viser, at de tidlige stammer skrider 8—10 dage før de sildige, og at der indenfor hver gruppe ingen væsentlig forskel er mellem stammerne i tidlighed.

I vækstmåde og ydre habitus adskiller stammerne indenfor hver gruppe sig ikke væsentligt fra hverandre. Som nævnt er stamme nr. 10 mindre frodig i udlægsåret end de øvrige tidlige stammer, og samme stamme har tillige kunnet kendes på en lidt afvigende bladfarve.

En beregning af udbyttets procentiske fordeling på de enkelte slæt er foretaget i tabel 6. Vækstkårene har været noget varierende, så der i en del forsøg er høstet færre end 4 slæt, og også slættidspunkterne har været noget forskellige fra år til år. De anførte tal er udregnet på 4 1. års og 10 2. års forsøg i blanding og 3 1. og 2. års forsøg i renbestand, hvor der er høstet 4 eller 5 slæt ialt.

Der er ikke m. h. t. udbyttets fordeling over vækstperioden væsentlig forskel på stammerne indenfor hver af de to grupper. Forskellen mellem tidlige og sildige stammer i 1. brugsår står i forbindelse med forskellen i tidspunktet for 1. slæt og deraf følgende forskelligt interval mellem 1. og 2. slæt. I 2. brugsår, hvor tidlige og sildige stammer er høstet samtidigt ved alle slæt, giver de tidlige en noget større part af udbyttet i 1. slæt end de sildige og tilsvarende mindre i 2. slæt, medens der ingen forskel er ved de senere slæt.

På grundlag af forsøgsresultaterne er de 8 første sildige og de 3 første tidlige stammer anerkendt i 1. klasse med ret til at føre

Tabel 6. Almindelig rajgræs, udbyttets procentiske fordeling på de enkelte slæt

	I blanding m. kløver				I renbestand			
	1. slæt	2. slæt	3. slæt	4—5. slæt	1. slæt	2. slæt	3. slæt	4. slæt
	1. brugsår							
Slætdato, gns.	16–25/6	30/7	31/8	17/10	9–17/6	22/7	28/8	8/10
1. Sildig Øtofte Dux III	64	15	13	8	70	14	11	5
2. » Ørnehøj III	64	15	13	8	69	15	11	5
3. » E.F. Trifolium III	63	15	14	8	70	13	11	6
4. » Trifolium Viktoria III	62	16	14	8	68	15	11	6
5. » Stensballe III	64	15	13	8	69	15	11	5
6. » Dæno III	63	16	13	8	68	15	11	6
7. » Pajbjerg Lenta III	64	15	13	8	69	14	11	6
8. » Hunsballe III	62	16	13	9	67	15	12	6
9. » Hunsballe	63	16	13	8	68	15	12	5
10. Tidlig Pajbjerg Verna III	59	19	13	9	68	20	8	4
11. » Pajbjerg Presto III	61	17	13	9	68	16	10	6
12. » Øtofte III	60	17	14	9	67	18	9	6
13. » Stensballe	60	18	13	9	68	18	9	5
	2. brugsår							
Slætdato, gns.	27/5	25/6	28/7	7/9–14/10	17/5	8/6	8/7	7/10
1. Sildig Øtofte Dux III	34	29	18	19	30	30	22	18
2. » Ørnehøj III	32	31	18	19	27	31	24	18
3. » E.F. Trifolium III	32	31	18	19	28	32	22	18
4. » Trifolium Viktoria III	32	30	19	19	28	31	23	18
5. » Stensballe III	34	29	18	19	29	30	23	18
6. » Dæno III	33	30	18	19	28	31	23	18
7. » Pajbjerg Lenta III	33	30	18	19	29	31	23	17
8. » Hunsballe III	32	31	18	19	28	31	23	18
9. » Hunsballe	32	31	18	19	27	31	24	18
10. Tidlig Pajbjerg Verna III	40	25	18	17	39	23	23	15
11. » Pajbjerg Presto III	39	25	18	18	38	24	21	17
12. » Øtofte III	40	24	18	18	39	20	22	19
13. » Stensballe	38	25	18	19	38	24	21	17

romertal III i forbindelse med stammenavnet. De anerkendte stammer er:

1. *Sildig Øtofte Dux III*, der tilhører Danske Landboforeningers Frøforsyning og Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger. Stammen er en ny elite af den i forrige forsøgsserie anerkendte Sildig Øtofte II, idet efter fornyet klonudvalg et antal af de bedste kloner har dannet stammen.

2. *Sildig Ørnehøj III* tilhører A/S Dansk Frø- og Siloselskab, København. Grundlaget for stammen er den tidligere afprøvede stamme Eagle Hill; efter familiekrydsning og enkeltplanteudvalg har et større antal familier dannet den nye stamme.

3. *Sildig E. F. Trifolium III* og 4. *Sildig Trifolium Viktoria III* tilhører A/S Dansk Frøavls Kompagni og Markfrøkontoret (Trifolium), København. Begge stammer er videreførelser af de under samme navne tidligere anerkendte stammer. Stamme nr. 4 har dog ikke som i forrige forsøgsserie været tidligere i skridning end de øvrige sildige stammer.

5. *Sildig Stensballe III* tilhører Østergaards Frøavl A/S, Stensballe, Horsens. Stammen er en videreførelse ved fortsat udvalg af den tidligere anerkendte stamme af samme navn.

6. *Sildig Dæno III* tilhører A/S L. Dæhnfeldt, Odense. Stammen, der ikke tidligere har været afprøvet, er tiltrukket ved enkeltplanteudvalg i Sildig E. F. Hunsballe I. Efter udbytteforsøg har et mindre antal af de bedste familier dannet stammen.

7. *Sildig Pajbjerg Lenta III* tilhører Pajbjergfonden, Børkop. Stammen er dannet ved krydsning mellem familier af den tidligere anerkendte Sildig Pajbjerg II og familier af stammerne Sildig Øtofte, Sildig Hunsballe og Sildig Antvorskov.

8. *Sildig Hunsballe III* tilhører Frøavlscentret Hunsballe A/S, Holstebro. Stammen er en videreførelse af den i forrige forsøgsserie anerkendte stamme af samme navn.

10. *Tidlig Pajbjerg Verna III* tilhører Pajbjergfonden, Børkop. Stammen er tiltrukket ved udvalg i enkeltplanter stammende fra en handelsfrøprøve modtaget fra Czekoslovakiet. Efter gentagne bedømmelser samt afprøvning i fryseforsøg er de bedste kloner anvendt til dannelse af stammen.

11. *Tidlig Pajbjerg Presto III* tilhører samme ejer som nr. 10. Stammen er en fortsat forædling af den tidligere anerkendte Tidlig Pajbjerg I. Der er foretaget gentagne klonudvalg, bl. a. i et materiale, der i marken var stærkt udtyndet af frost, og et antal af de bedste kloner har dannet stammen.

12. *Tidlig Øtofte III* tilhører samme ejer som nr. 1. Stammen er en ny elite af den tidligere afprøvede Tidlig Øtofte, idet efter fornyet klonudvalg et antal af de bedste kloner har dannet stammen.

Følgende stammer har ikke opnået anerkendelse:

9. *Sildig Hunsballe,* som er tiltrukket ved udvalg i Sildig Hunsballe II, og

13. *Tidlig Stensballe,* der er en videreførelse af den tidligere afprøvede stamme af samme navn.

B. TIMOTHE

I forsøgene har deltaget følgende stammer:

1. Øtofte A III
2. Dæno III
3. Øtofte III
4. Pajbjerg III
5. Trifolium
6. Svaløf Omnia

Af disse er de 5 første anmeldt til deltagelse af stammeejerne. Nr. 6 er en svensk stamme, der kun har været med i det sidste udlæg.

De udlagte forsøg er alle gennemført i begge brugsår med undtagelse af udlægget i blanding ved Ødum 1953, som gik tabt på grund af fejlsåning. Der foreligger således resultater af ialt 13 forsøg i blanding med kløver og 6 forsøg i renbestand, alle med to brugsår. Resultaterne for den svenske stamme, der kun var med i sidste udlæg, er ved opgørelsen omregnet i forhold til gennemsnit af de øvrige stammer.

I tabel 7 er anført stammernes tørstofudbytte i gennemsnit af alle forsøg. I denne og de følgende tabeller er de danske stammer opført i rækkefølge efter tørstofudbytte i to brugsår i forsøgene i blanding med kløver og den svenske stamme med de færre forsøg nederst i tabellen.

Tabel 7. Timothe, hkg tørstof pr. ha
Gennemsnit af alle forsøg

	I blanding m. kløver			I renbestand		
	1. år	2. år	ialt	1. år	2. år	ialt
1. Øtofte A III	86.4	59.8	146.2	80.1	53.7	133.8
2. Dæno III	85.2	58.6	143.8	77.3	52.5	129.8
3. Øtofte III	84.7	58.7	143.4	76.2	52.8	129.0
4. Pajbjerg III	84.9	57.9	142.8	76.6	52.8	129.4
5. Trifolium	84.2	57.6	141.8	74.0	50.7	124.7
6. Svaløf Omnia	84.2	59.1	143.3	75.2	48.4	123.6

Tabel 8. Timothe, forholdstal for tørstofudbytte i to brugsår
Gennemsnit af stammerne 1—5 = 100

	Gns.	Lyng-by	Tys-tofte	Aars-lev	Ødum	Bor-ris	Tyl-strup	Højer	Udlæg 1953	Udlæg 1954
	I blanding med kløver									
1. Øtofte A III	102	102	102	100	100	101	101	104	102	102
2. Dæno III	100	101	100	100	100	101	98	101	100	100
3. Øtofte III	100	100	99	101	100	100	101	100	101	99
4. Pajbjerg III	99	100	99	100	101	99	100	98	99	100
5. Trifolium	99	98	100	99	99	98	100	98	99	99
6. Svaløf Omnia	100	99	98	102	101	100	98	100	—	100
hkg tørstof pr. ha, gns.	143.6	146.0	157.8	138.6	167.3	148.0	106.1	153.6	136.2	150.0
	I renbestand									
1. Øtofte A III	103	—	102	105	104	—	—	—	104	103
2. Dæno III	100	—	101	100	100	—	—	—	99	102
3. Øtofte III	100	—	99	99	101	—	—	—	101	99
4. Pajbjerg III	100	—	100	100	100	—	—	—	100	100
5. Trifolium	96	—	98	95	96	—	—	—	97	96
6. Svaløf Omnia	96	—	95	93	98	—	—	—	—	95
hkg tørstof pr. ha, gns.	129.3	—	125.8	122.1	140.3	—	—	—	119.6	139.0

I blanding med kløver har stamme nr. 1 i to brugsår givet 2,4 hkg tørstof pr. ha mere end den følgende stamme. Mellem nr. 2, 3 og 4 er der en forskel på 1 hkg og nr. 5 ligger yderligere 1 hkg tørstof lavere. Rækkefølgen er ens i 1. og 2. brugsår. Den svenske stamme har givet middeludbytte med ret lavt udbytte i 1. og højt udbytte i 2. brugsår.

I renbestand er rækkefølgen for de danske stammer omtrent den samme som i blanding, men nr. 1 ligger forholdsvis højere og nr. 5 betydeligt lavere i renbestand end i blanding. Nr. 6 har i renbestand givet lavest udbytte og har især givet lavt udbytte i 2. brugsår.

En statistisk undersøgelse foretaget på resultaterne for de 5 stammer, der har været med i alle forsøg, viser, at mindste sikre forskel mellem to stammer er 1,7 hkg tørstof for forsøgene i blanding og 2,9 hkg for forsøgene i renbestand.

Tabel 8 giver en oversigt over udbyttet i to brugsår i gennemsnit for de enkelte forsøgssteder og for hvert udlæg. Resultaterne er angivet i forholdstal, hvor gennemsnit af de 5 første stammer er = 100.

Der er god overensstemmelse mellem forholdstallene ved de enkelte forsøgssteder, ligesom de to udlæg heller ikke afviger meget fra hinanden; i renbestand har stamme nr. 2 dog klaret sig lidt bedre og nr. 3 lidt dårligere i sidste udlæg end i første.

Af udbyttetallene forneden i tabellen kan der ved Tystofte, Aarslev og Ødum drages en sammenligning mellem udbyttet i blanding med kløver og i renbestand. Der er alle tre steder høstet

Tabel 9. Timothe, udbytte af grønmasse
Gennemsnit af alle forsøg

	I blanding m. kløver					I renbestand				
	hkg pr. ha			forh.tal for udbytte ialt		hkg pr. ha			forh.tal for udbytte ialt	
	1. år	2. år	ialt	grønt	tørst.	1. år	2. år	ialt	grønt	tørst.
1. Øtofte A III	462	302	764	103	102	331	242	573	105	103
2. Dæno III	445	289	734	99	100	315	231	546	100	100
3. Øtofte III	451	293	744	100	100	315	236	551	101	100
4. Pajbjerg III	448	283	731	99	99	309	231	540	99	100
5. Trifolium	447	287	734	99	99	307	224	531	97	96
6. Svaløf Omnia	458	299	757	102	100	317	214	531	97	96

betydeligt større afgrøder i blanding; men som nævnt i det tilsvarende afsnit om almindelig rajgræs er forsøgene ikke anlagt med denne sammenligning for øje, og resultaterne kan derfor ikke tjene som noget nøjagtigt udtryk for udbytteforholdet mellem timothe i blanding med kløver og kvælstofgødet timothe i renbestand.

I tabel 9 er anført stammernes grønudbytte i hkg pr. ha og som forholdstal; til sammenligning er forholdstallene for tørstofudbytte anført.

For samtlige stammer forholder grønudbyttet sig på det nærmeste som tørstofudbyttet, både i blanding og i renbestand.

Tabel 10 angiver på samme måde udbyttet af råprotein.

Tabel 10. Timothe, udbytte af råprotein
Gennemsnit af alle forsøg

	I blanding m. kløver					I renbestand				
	hkg pr. ha			forh.tal for udbytte ialt		hkg pr. ha			forh.tal for udbytte ialt	
	1. år	2. år	ialt	råprt.	tørst.	1. år	2. år	ialt	råprt.	tørst.
1. Øtofte A III	13.6	11.1	24.7	101	102	6.6	7.6	14.2	101	103
2. Dæno III	13.6	10.9	24.5	101	100	6.7	7.5	14.2	101	100
3. Øtofte III	13.3	10.8	24.1	99	100	6.4	7.5	13.9	99	100
4. Pajbjerg III	13.5	10.7	24.2	99	99	6.5	7.6	14.1	100	100
5. Trifolium	13.4	10.9	24.3	100	99	6.4	7.4	13.8	98	96
6. Svaløf Omnia	13.4	11.1	24.5	101	100	6.5	7.1	13.6	97	96

Også her er der særdeles god overensstemmelse med tørstofudbyttet. I blanding med kløver har råproteinudbyttet udgjort ca. 17 pct. og i renbestand ca. 11 pct. af tørstofudbyttet.

I tabel 11 er samlet gennemsnittet af de i forsøgene givne karakterer og noteringer. Dette er i timotheforsøgene sket på samme måde som i forsøgene med alm. rajgræs, og tabellen er opstillet på samme måde som tabel 5.

I blanding med kløver er stammerne bedømt til omtrent samme frodighed i udlægsefteråret, men i renbestand er nr. 5 og 6 vurderet lidt mindre frodige end de øvrige stammer. Karaktererne for tæthed viser, at der i forsøgene i alle år har været en god og ret ensartet bestand både i blanding og i renbestand. Også kløver-

Tabel 11. Timothe, bedømmelse af frodighed, tæthed og kløverbestand samt skridningsdato
Skala 0—10, 10 = frodigst, tættest og ren kløver

	I blanding med kløver							I rentebestand				
	karakter for						Skridningsdato	karakter for				Skridningsdato
	frodighed i udlægsåret	tæthed			kløverbestand			frodighed i udlægsåret	tæthed			
		udlægsåret	1. år	2. år	1. år	2. år			udlægsåret	1. år	2. år	
1. Øtofte A III	7.6	8.0	7.9	8.1	6.3	5.8	$^{14}/_{6}$	8.3	8.5	9.1	8.7	$^{17}/_{6}$
2. Dæno III	7.6	7.8	7.5	7.9	6.3	5.8	$^{15}/_{6}$	8.2	8.6	9.0	8.6	$^{17}/_{6}$
3. Øtofte III	7.7	8.0	7.8	8.0	6.4	5.7	$^{14}/_{6}$	8.1	8.4	9.2	8.7	$^{17}/_{6}$
4. Pajbjerg III	7.6	8.1	8.1	8.2	6.2	5.7	$^{15}/_{6}$	8.3	8.6	9.1	8.9	$^{17}/_{6}$
5. Trifolium	7.6	7.9	7.9	8.1	6.4	5.8	$^{15}/_{6}$	7.8	8.3	9.0	8.7	$^{17}/_{6}$
6. Svaløf Omnia	7.5	7.9	7.7	8.0	6.4	6.0	$^{15}/_{6}$	7.8	8.2	9.4	8.7	$^{17}/_{6}$

bestanden i forsøgene i blanding har været meget ensartet. Tidligheden, udtrykt ved skridningsdatoen, har været ens for alle stammer. I det ydre er der ingen væsentlig forskel mellem de 4 første stammer, men nr. 5 og 6 har haft lidt kortere og finere stængler end disse.

Udbyttets procentiske fordeling på de enkelte slæt fremgår af tabel 12. Beregningen er foretaget på 5 1. års og 9 2. års forsøg i blanding, hvor der er høstet 4 eller 5 slæt, og 5 1. års forsøg med 3 slæt og 4 2. års forsøg med 4 slæt i renbestand.

Tabel 12. Timothe, udbyttets procentiske fordeling på de enkelte slæt

	I blanding med kløver				I renbestand			
	1. slæt	2. slæt	3. slæt	4.–5. sl.	1. slæt	2. slæt	3. slæt	4. slæt
	1. brugsår							
Slætdato, gns.	14/6	24/7	30/8	11/10	17/6	28/7	13/10	
1. Øtofte A III.....	51	18	18	13	71	13	16	—
2. Dæno III.....	51	18	19	12	71	14	15	—
3. Øtofte III.....	52	18	18	12	70	14	16	—
4. Pajbjerg III.....	51	18	18	13	71	14	15	—
5. Trifolium.....	52	18	18	12	71	14	15	—
6. Svaløf Omnia...	50	20	18	12	73	14	13	—
	2. brugsår							
Slætdato, gns.	26/5	24/6	28/7	11/9–4/10	16/5	8/6	14/7	4/10
1. Øtofte A III.....	38	24	20	18	30	25	24	21
2. Dæno III.....	36	25	20	19	28	28	23	21
3. Øtofte III.....	38	24	20	18	30	27	23	20
4. Pajbjerg III.....	37	25	20	18	29	27	24	20
5. Trifolium.....	36	26	20	18	28	31	22	19
6. Svaløf Omnia...	36	27	19	18	28	33	21	18

I renbestand i 2. brugsår har nr. 5 og 6 givet en lidt større part af udbyttet i 2. slæt, men derudover har der ingen forskel været mellem stammerne m. h. t. udbyttets fordeling på vækstperioden.

På grundlag af forsøgsresultaterne er de 4 første stammer anerkendt i 1. klasse med ret til at føre romertal III i forbindelse med stammenavnet. De anerkendte stammer er:

1. *Øtofte A III*, der tilhører Danske Landboforeningers Frøforsyning og Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger.

Stammen er en ny elite af den i forrige forsøgsserie anerkendte stamme af samme navn.

2. *Dæno III* tilhører A/S L. Dæhnfeldt, Odense. Stammen er tiltrukket ved udvalg i et større enkeltplantemateriale af Øtoftestammen. Efter familieavl og udvalg har et mindre antal af de bedste familier dannet stammen.

3. *Øtofte III* tilhører samme ejer som nr. 1 og er en videreførelse af den i forrige forsøgsserie under samme navn anerkendte stamme.

4. *Pajbjerg III* tilhører Pajbjergfonden, Børkop. Stammen er en videreførelse af Pajbjerg II, der anerkendtes i forrige forsøgsserie.

Følgende stammer er ikke blevet anerkendt:

5. *Trifolium*, der er af samme oprindelse, som den i forrige forsøgsserie afprøvede Trifolium-stamme, og

6. *Svaløf Omnia* er en nyere svensk stamme, der kun har deltaget i forsøgenes sidste udlæg.

SUMMARY

The present report comprises the results of experiments on varieties of perennial rye-grass and timothy carried out at the research stations of Lyngby, Tystofte, Aarslev, Ødum, Borris, Tylstrup, and Højer, during the years 1953 to 1956. The experiments comprised 13 Danish varieties of perennial rye-grass and 5 Danish and 1 Swedish varieties of timothy. At all research places the varieties were sown in mixtures of red- or white-clover, at Tystofte, Aarslev, and Ødum also in pure growth.

The sowing was undertaken twice, either in cover crops of barley or oats, and in each case the field was subject to determination of yields during 2 years of use. Superphosphate and potash fertilizer were applied in sufficient quantities, and for the pure growth furthermore 500 to 800 kilos of 15 per cent nitrate of lime per hectare per annum were added. During the first year of use one crop of hay at the earing of the grasses and 2 or 3 aftermaths were harvested, and during the second year of use 4 or 5 crops at a stage of development corresponding to grazing were obtained. Analyses as to dry matter and crude protein have been carried through, but no botanical analysis has been undertaken for which reason the figures of the experiments carried out in clover mixtures state the total yield in grass and clover.

Table 13 represents a survey of the average yield. As to yield in dry matter, the varieties differ only slightly. In comparison with the early varieties, the late varieties of perennial rye-grass have given somewhat greater yields during the first year of use and somewhat smaller

yields during the second year of use. The yields in green matter and crude protein are almost proportional to the yields in dry matter. The early varieties of perennial rye-grass are setting ears 8 to 10 days before the late varieties, but within each group there are no essential differences between the varieties as to earliness or other characteristics for that matter. The varieties of timothy are also identical as to earliness. The straws of the nos. 5 and 6 are a little shorter and thinner than the others.

On the basis of the present experimental results 8 late and 3 early varieties of perennial rye-grass and 4 varieties of timothy have been recognized as first rate varieties -- and have been allowed to add the Roman numeral III in connection with the names of variety.

Tabel 13. Stammeforsøg med almindelig rajgræs og timothe 1953—56
(Results of experiments on varieties of perennial rye-grass and timothy)
Gennemsnit af alle forsøg
(Average of yield)

	Udbytte i to brugsår, hkg pr. ha *(Yield in two year, hkg per ha)*					
	I blanding m. kløver kløver + græs *(In mixture of clover clover + grass)*			I renbestand *(In pure growth)*		
	grønt *(green matter)*	tørstof *(dry matter)*	råprotein *(crude protein)*	grønt *(green matter)*	tørstof *(dry matter)*	råprotein *(crude protein)*
Almindelig rajgræs: (Perennial rye-grass)						
1. Sildig Øtofte Dux III	738	147.9	22.5	514	130.5	12.6
2. » Ørnehøj III	743	147.2	22.8	512	128.3	12.6
3. » E.F. Trifolium III	738	146.6	22.9	493	124.8	12.2
4. » Trifolium Viktoria III	727	145.4	22.7	487	123.8	12.1
5. » Stensballe III	712	144.7	21.8	498	125.8	12.2
6. » Dæno III	717	144.6	22.1	506	127.4	12.7
7. » Pajbjerg Lenta III	715	144.2	21.9	502	126.4	12.5
8. » Hunsballe III	720	143.5	22.1	501	125.6	12.5
9. » Hunsballe	719	142.9	22.1	497	123.6	12.2
10. Tidlig Pajbjerg Verna III	703	145.5	22.5	504	126.3	12.3
11. » Pajbjerg Presto III	696	144.2	21.8	516	123.1	12.2
12. » Øtofte III	693	144.1	21.9	525	124.5	12.3
13. » Stensballe	685	142.0	21.5	500	120.4	11.9
Timothe: (Timothy)						
1. Øtofte A III	764	146.2	24.7	573	133.8	14.2
2. Dæno III	734	143.8	24.5	546	129.8	14.2
3. Øtofte III	744	143.4	24.1	551	129.0	13.9
4. Pajbjerg III	731	142.8	24.2	540	129.4	14.1
5. Trifolium	734	141.8	24.3	531	124.7	13.8
6. Svaløf Omnia	757	143.3	24.5	531	123.6	13.6

Hovedtabel. Tørstofudbytte, hkg pr. ha, i de enkelte forsøg

	Øtofte A III	Dæno III	Øtofte III	Pajbjerg III	Tri-folium	Svaløf Omnia
Timothe i blanding med rødkløver						
1. brugsår 1954:						
Lyngby	74.5	74.7	74.7	74.3	72.9	—
Tystofte	83.7	83.1	82.9	81.4	80.2	—
Aarslev	70.8	70.8	72.2	70.6	70.2	—
Ødum	—	—	—	—	—	—
Borris	85.0	88.5	83.9	84.9	85.4	—
Tylstrup	96.3	93.6	97.6	92.8	96.9	—
Højer	76.8	71.0	75.1	72.3	72.8	—
1. brugsår 1955:						
Lyngby	102.8	102.0	98.3	101.2	96.8	98.0
Tystofte	119.3	118.1	114.1	118.9	120.1	114.3
Aarslev	92.6	94.1	93.2	92.9	92.6	92.7
Ødum	90.7	90.6	88.9	91.4	89.2	89.7
Borris	89.3	85.1	84.6	85.3	85.3	86.8
Tylstrup	51.7	48.9	49.7	53.5	51.2	48.7
Højer	89.4	87.2	86.3	83.6	81.5	87.3
2. brugsår 1955:						
Lyngby	61.0	57.9	59.7	57.9	57.7	—
Tystofte	62.7	62.0	61.1	60.3	60.0	—
Aarslev	56.7	56.9	57.8	56.1	56.2	—
Ødum	—	—	—	—	—	—
Borris	48.3	46.0	49.4	45.5	45.8	—
Tylstrup	29.7	28.8	28.9	28.8	28.4	—
Højer	84.4	83.1	82.0	80.6	80.7	—
2. brugsår 1956:						
Lyngby	60.1	59.1	58.0	57.4	58.0	58.7
Tystofte	55.8	52.3	54.1	52.9	54.4	53.9
Aarslev	57.6	56.1	55.6	57.4	54.9	59.6
Ødum	76.8	77.0	77.9	76.8	77.1	78.6
Borris	77.7	78.3	77.8	78.5	74.7	76.4
Tylstrup	37.5	36.3	37.2	36.6	36.3	38.0
Højer	69.4	67.4	63.3	64.0	64.9	64.9
Timothe i renbestand						
1. brugsår 1954:						
Tystofte	60.3	59.6	58.1	56.7	55.3	—
Aarslev	78.7	76.1	76.1	75.0	70.8	—
Ødum	92.7	84.3	88.5	88.8	86.7	—
1. brugsår 1955:						
Tystofte	90.2	90.4	85.9	89.2	87.5	86.0
Aarslev	76.7	71.2	69.3	71.2	68.5	67.5
Ødum	82.0	82.4	79.4	78.5	75.0	80.9
2. brugsår 1955:						
Tystofte	52.7	51.1	52.6	52.5	52.1	—
Aarslev	45.6	43.4	45.2	45.0	43.4	—
Ødum	42.8	40.6	41.3	39.5	38.8	—
2. brugsår 1956:						
Tystofte	53.2	54.1	51.3	53.9	51.3	48.3
Aarslev	54.9	53.7	52.2	53.4	49.7	47.6
Ødum	73.1	72.3	74.0	72.4	68.9	67.4

Hovedtabel. Tørstofudbytte, hkg pr. ha i de enkelte forsøg

	Sildig Otofte Dux III	Sildig Ørnehøj III	Sildig E.F. Trifolium III	Sildig Trifolium Viktoria III	Sildig Stensballe III	Sildig Dæno III	Sildig Pajbjerg Lenta III	Sildig Hunsballe III	Sildig Hunsballe	Tidlig Pajbjerg Verna III	Tidlig Pajbjerg Presto III	Tidlig Øtofte III	Tidlig Stensballe
	Alm. rajgræs i blanding med rødkløver												
1. brugsår 1954:													
Lyngby	115.1	109.2	105.3	105.6	108.8	109.0	109.6	108.2	107.9	111.3	109.1	112.0	104.9
Tystofte	78.6	76.9	73.9	73.0	73.0	72.6	73.2	74.7	72.8	73.4	71.4	73.0	68.7
Aarslev	85.4	86.1	87.7	86.9	84.2	86.3	84.9	85.3	81.9	86.9	85.9	84.3	84.8
Ødum	111.6	106.5	107.3	109.4	111.0	108.3	110.0	108.1	107.4	93.9	82.2	81.5	90.1
Borris	98.0	93.7	96.1	96.9	97.2	92.3	97.7	95.2	94.6	89.4	89.1	86.5	87.7
Tylstrup	105.0	107.1	106.3	105.0	103.8	103.7	105.1	104.7	105.7	104.7	105.7	105.8	105.3
Højer	98.9	95.8	94.8	94.2	96.5	93.6	99.7	98.1	96.3	96.4	98.4	94.7	90.2
1. brugsår 1955:													
Lyngby	106.1	105.1	109.5	101.3	111.3	105.0	105.6	100.2	102.4	106.3	99.6	101.8	100.2
Tystofte	99.8	103.2	102.4	100.5	99.8	97.5	97.9	101.3	102.1	95.8	95.8	97.2	95.4
Aarslev	92.3	87.9	87.8	86.3	91.0	88.7	88.0	87.2	85.0	87.9	91.0	90.8	92.3
Ødum	86.0	83.7	81.8	85.9	81.2	81.4	81.8	80.4	82.0	85.3	84.4	79.7	82.5
Borris	98.5	101.1	101.8	98.0	94.7	99.5	102.7	99.4	96.9	98.5	103.2	103.4	98.0
Tylstrup	55.6	55.9	59.1	58.1	56.6	58.1	54.8	54.8	56.0	52.1	54.6	52.2	52.1
Højer	89.5	94.9	90.2	92.3	83.2	78.8	76.6	80.3	81.9	82.9	81.5	80.0	80.9
2. brugsår 1955:													
Lyngby	58.3	60.8	60.2	61.2	61.4	61.6	62.3	62.0	57.8	62.6	67.4	70.0	63.5
Tystofte	44.0	45.0	44.2	42.5	43.8	44.5	44.2	44.7	42.7	47.7	46.4	47.3	46.3
Aarslev	64.5	66.3	66.9	64.6	64.5	65.7	63.9	63.8	63.4	67.0	66.7	68.3	67.0
Ødum	33.8	33.4	33.0	32.5	32.7	34.2	33.0	32.7	32.0	33.3	34.6	34.2	32.6
Borris	50.8	49.3	49.2	49.3	51.3	51.0	50.1	50.3	50.2	51.7	50.6	52.8	51.2
Tylstrup	50.5	47.4	49.5	48.5	48.2	47.4	48.5	46.9	47.3	51.9	51.3	52.1	51.5
Højer	91.7	90.6	88.0	89.1	88.1	90.0	88.0	88.3	91.8	92.2	91.8	92.3	88.1

2. brugsår 1956:													
Lyngby	44.4	44.1	46.2	45.5	43.3	44.9	43.6	44.5	45.2	47.2	45.6	46.5	46.2
Tystofte	40.1	40.1	41.6	41.4	37.9	40.6	37.3	39.0	40.4	38.6	39.1	38.8	39.3
Aarslev	36.4	35.2	35.5	33.2	34.3	34.6	33.0	33.9	32.5	32.7	34.0	33.2	33.7
Ødum	53.6	53.8	53.5	53.0	52.4	53.5	52.2	52.2	52.0	55.2	54.8	55.3	53.9
Borris	83.4	82.6	80.9	84.5	82.9	83.7	84.5	81.2	83.4	87.2	87.8	86.6	85.9
Tylstrup	30.1	28.1	27.2	28.4	28.1	28.8	28.7	28.1	28.5	36.3	30.5	31.2	30.1
Højer	68.7	76.2	73.2	68.4	64.8	68.6	61.1	62.8	60.9	68.9	66.5	66.2	65.7
						Alm. rajgræs i renbestand							
1. brugsår 1954:													
Tystofte	66.6	64.6	62.2	63.1	61.1	64.2	59.3	61.0	57.4	65.4	61.9	67.1	62.3
Aarslev	91.9	91.0	86.7	88.4	90.0	88.8	86.4	85.7	82.0	84.9	82.1	81.0	80.2
Ødum	104.8	105.4	100.7	97.8	99.7	102.7	102.6	101.6	98.2	93.5	84.6	82.1	85.2
1. brugsår 1955:													
Tystofte	96.6	95.3	91.4	90.8	92.5	93.8	92.3	94.3	96.8	95.1	91.8	86.6	90.0
Aarslev	74.9	70.3	71.6	70.7	71.3	70.1	73.4	71.2	69.2	73.9	72.7	76.2	71.2
Ødum	82.0	75.6	74.9	74.5	76.6	75.3	77.7	74.5	76.7	71.9	71.1	76.3	73.0
2. brugsår 1955:													
Tystofte	44.2	46.9	46.2	43.3	47.7	49.8	47.7	47.8	47.0	49.3	52.6	50.8	47.3
Aarslev	37.2	36.7	36.0	34.8	36.2	38.9	37.8	36.7	36.4	38.8	41.3	41.2	37.7
Ødum	40.9	41.0	40.4	40.1	39.8	41.1	40.4	39.4	38.2	40.8	42.2	41.6	40.8
2. brugsår 1956:													
Tystofte	53.7	53.9	51.3	50.8	52.9	54.0	53.3	54.0	53.1	54.2	52.6	55.8	51.3
Aarslev	54.1	54.4	53.0	53.4	52.0	51.5	52.4	53.5	52.5	52.9	50.7	53.4	49.0
Ødum	36.4	34.7	34.1	34.9	34.6	34.0	34.5	33.9	33.5	36.9	34.6	35.0	34.4